

בבית המשפט העליון

בע"ם 1995/16

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המבקש: פלוני

נגד

המשיבים: 1. פלוני
2. פלונית
3. פלוני
4. פלונית
5. פלונית

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 7.1.2016 בעמ"ש 39154-08-15 שניתן על-ידי רשם בית המשפט המחוזי כבוד השופט א' רון

בשם המבקש: בעצמו

החלטה

1. בפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של רשם בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 7.1.2016 (עמ"ש 39154-08-15, השופט א' רון). רשם בית המשפט המחוזי הורה על רישומו למחיקה של ערעור שהגיש המבקש על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בירושלים (ת"ע 57958-01-14, השופט ש' אלבו) מיום 25.7.2015, עקב אי הפקדת עירבון, בהתאם לתקנה 431 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: התקנות).

רקע והליכים קודמים

2. בין המבקש לבין אחיו, המשיבים, ניטשת מחלוקת בעניין צוואתה של אימם (להלן: המנוחה), אשר נפטרה בשנת 2013. המנוחה הורישה את כל רכושה למשיבים,

ולמבקש לא הורשה דבר. ביום 6.10.2013 נתנה הרשמת לענייני ירושה (הרשמת ב' אברך ב-טוב) צו לקיום צוואתה של המנוחה.

3. המבקש הגיש בקשה לביטולו של צו קיום הצוואה לפי סעיף 72(א) לחוק הירושה, התשכ"ה-1965, וזו הועברה ביום 15.1.2014 לטיפול בית המשפט לענייני משפחה. בבקשתו הוא טען, בין היתר, כי הצוואה נערכה בתנאים של לחץ וכפייה מצד המשיבים, וכי אין מדובר ברצונה האמיתי של המנוחה. ביום 25.7.2015 דחה בית המשפט לענייני משפחה את הבקשה, בקבעו כי במועד עריכת הצוואה הייתה המנוחה צלולה ומודעת למעשיה.

4. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה. בד בבד עם הערעור, המבקש הגיש בקשה לפטור מאגרה ומהחובה להפקדת ערבון. המבקש הדגיש בבקשתו כי הוא אינו עובד ומתקיים מקצבת הבטחת הכנסה של המוסד לביטוח לאומי, וכן כי יש לו חובות לגופים שונים.

5. ביום 15.11.2015 דחה רשם בית המשפט המחוזי באותה עת (השופט ד' טפרברג) את הבקשה לפטור מערבון, אך קבע כי זה יופחת ויעמוד על סך של 10,000 שקלים. זאת, בשים לב לכך שהמבקש עמד בנטל להוכיח חסרון כיס, מחד גיסא, ולעובדה שהערעור שהגיש מופנה כלפי ממצאים עובדתיים בעיקרם, אשר ככלל ערכאת הערעור לא תתערב בהם, מאידך גיסא. עוד קבע בית המשפט המחוזי כי העירבון יופקד תוך 30 יום, ואם לא כן – ירשם הערעור לדחייה. ביום 13.12.2015 המבקש הגיש בקשה לדחיית מועד בעניין הפקדת העירבון, ובעקבותיה העניק בית המשפט המחוזי למבקש ארכה לתשלום העירבון עד ליום 1.1.2016. להשלמת התמונה יוער כי למבקש ניתן פטור מתשלום אגרה.

6. ביום 3.1.2016 המבקש הגיש בקשה שכותרתה "בקשה שניה לביטול ערבון", אשר במהותה נראית כבקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי. בקשה זו התמקדה בסיכויי הערעור של המבקש, ובה הוא טען כי בית המשפט המחוזי לא בחן את חומר הראיות ולא נתן את דעתו על הראיות שיש בהן כדי לבטל את פסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה. עוד טען המבקש כי נגרם לו עיוות דין בבית המשפט לענייני משפחה.

7. בו ביום נדחתה בקשתו זו של המבקש. רשם בית המשפט המחוזי קבע כי הבקשה לפטור מעירבון הוכרעה זה מכבר, וכי "אין הדעת נותנת שיאות בית המשפט לדון בנושא פעם אחר פעם מחדש". עוד נקבע כי מאחר שטרם הופקד העירבון, הגיעה העת לרשום את ההליך לדחייה. בהמשך לכך, ביום 7.1.2016 ניתן פסק הדין מושא הבקשה, בו נקבע כי "יירשם הערעור למחיקה לאלתר".

בקשת רשות הערעור

8. בקשה זו נסבה על פסק דינו של רשם בית המשפט המחוזי. המבקש מלין על כך שנמנע ממנו יומו בבית המשפט משום שלא עלה בידו לשלם את העירבון. המבקש שב וטוען כי סיכויי ההצלחה שלו בערעור הם טובים, ועל כן, בהתחשב במצבו הכלכלי הקשה מן הראוי ליתן לו פטור מלא מתשלום העירבון. המבקש מצייין כי ישנן ראיות חדשות שיש בהן כדי להביא לביטול פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה, ושרשם בית המשפט המחוזי לא נדרש אליהן בעת הדיון בבקשתו. עוד חוזר המבקש על טענותיו באשר לעיוות דין שנגרם לו בהליך בבית המשפט לענייני משפחה.

דיון והכרעה

9. לאחר שבחנתי את טענותיו של המבקש הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות אף מבלי להידרש לתגובת המשיבים.

10. ראשיתו של ההליך העיקרי במקרה דנן הוא בבית המשפט לענייני משפחה. יחד עם זאת, טענותיו של המבקש לעניין הפטור מעירבון נדונו לראשונה על-ידי רשם בית המשפט המחוזי. על כן, מתעוררת השאלה האם יש להחיל על הבקשה דנן את אמות המידה המחמירות שנקבעו בהלכת חניון חיפה (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)) או שמא נדרשות בענייננו אמות מידה מרוככות (ראו: רע"א 121/12 פלקסר נ' בנק אוצר החייל בע"מ, פסקה 10 (4.6.2012) (להלן: עניין פלקסר); בע"מ 4448/15 פלוני נ' פלונית, פסקה 9 (30.7.2015); חמי בן-נון וטל חבקיין הערעור האזרחי 222 (מהדורה שלישית, 2012)). מכל מקום, איני נדרשת להכריע בשאלה זו, שכן אף לפי אמת מידה מקלה לבחינתה אין מקום להיעתר לבקשת רשות הערעור.

11. אני סבורה כי לא נפל פגם בהחלטתו של בית המשפט המחוזי המורה על הפקדת עירבון בשיעור מופחת. כידוע, על בעל דין המבקש פטור מהפקדת עירבון

להוכיח שני תנאים מצטברים: מצב כלכלי אשר לא מאפשר לו להפקיד את העירבון, וסיכויי הצלחה טובים להליך שהגיש (ראו: בש"א 1528/06 ורנר נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 7 (17.10.2007)). כפי שציין בית המשפט המחוזי, טענותיו של המבקש בערעור שהגיש על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה מופנות ברובן כלפי ממצאי עובדה, שנקבעו על בסיס ניתוח עדויות ומסמכים רבים שהובאו בפני בית המשפט לענייני משפחה. על כן, בכל הנוגע לסיכויי הערעור – ומבלי לקבוע מסמרות באשר לכך – בפני המבקש עומדת לכאורה משוכה לא מבוטלת (ראו: רע"א 4830/12 מפלגת הירוקים – למען ישראל ירוקה – לאיכות הסביבה נ' נהרי, פסקה 7 (20.8.2012) (להלן: עניין נהרי)). הדברים אמורים ביתר שאת עת שמדובר בניסיון לסתור צוואה כתובה שנוסחה ותוכנה ברורים (ראו: בע"מ 4990/12 זילברסון נ' זילברסון, פסקה 8 (13.11.2012)).

12. יחד עם זאת, ולמרות שהמבקש לא העלה טענות בעניין, ראיתי לנכון להתייחס גם לכך שהתראת בית המשפט לרישום הערעור למחיקה ניתנה ארבעה ימים בלבד טרם מחיקתו. כידוע, תקנה 431 לתקנות מקנה לבית המשפט סמכות לרשום ערעור לדחייה עקב אי הפקדת עירבון, לאחר שניתנה למערער "התראה" באשר לדחייה (ראו: רע"א 9422/10 חטיב נ' אזברגה (14.3.2012) (להלן: עניין חטיב)). את הודעת ההתראה ניתן לתת על דרך של החלטה בכתב, ואת פסק הדין הדוחה את הערעור – בהיעדר הצדדים (ראו: בש"א 5822/05 לה נסיונל חברה ישראלית לביטוח בע"מ נ' אלמלם, פסקה 12 (28.6.2006) (להלן: עניין לה נסיונל); עניין פלקסור, בפסקה 4). בענייננו, הודעת ההתראה ניתנה למבקש בהחלטתו של הרשם מיום 3.1.2016, ארבעה ימים טרם ההוראה על רישום הערעור למחיקה, ומבלי שהובהר בהחלטה מהו המועד המדויק שבו יימחק הערעור. בכך ישנו קושי מסוים. בית משפט זה כבר עמד בעבר על כך שהסנקציה של דחיית ערעור בשל אי הפקדת עירבון מחייבת דיון עצמאי המתמקד בבירור מחדלו של המערער (ראו: עניין חטיב, בפסקה 5; בע"מ 160/12 פלונית נ' פלוני, פסקאות 7-8 (23.4.2012)). יחד עם זאת, בנסיבות העניין אני סבורה כי ניתנה למבקש הזדמנות להתגונן מפני דחיית הערעור. כאמור, המבקש התייחס בהרחבה למצבו הכלכלי ולסיכויי הערעור שלוש פעמים – בבקשה המקורית לפטור מעירבון, בבקשה לדחיית מועד הפקדת העירבון ולאחר מכן ב"בקשה השניה" שהובילה בסופו של דבר לרישומו של הערעור לדחייה (ראו: עניין נהרי, בפסקה 4). בבקשותיו המאוחרות לא הצביע המבקש על טעם טוב לכך שטרם הפקיד את העירבון הנדרש, ועל כן בדין החליט בית המשפט המחוזי לדחות. בשולי הדברים ולמעלה מן הצורך ניתן

להוסיף כי כבר בהודעה על דחיית הבקשה לפטור מעירבון נאמר כי אם זה לא ישולם בתוך 30 ימים יירשם הערעור לדחייה.

13. טרם סיום יוער כי ניכר שבהתנהלותו של המבקש נפלו מספר שגיאות דיוניות, אשר נגרמו בין היתר בשל העובדה שבחלקו המאוחר של ההליך הוא לא היה מיוצג. בשים לב לכך, ולאופי ההליך הנדון, יתכן כי היה מקום להבהיר במסגרת ההחלטות השיפוטיות השונות שניתנו בהליך את משמעותן המעשית המדויקת, לרבות על ידי מתן התראה ברורה באשר למועד המדויק בו ירשם הערעור למחיקה באם לא יופקד העירבון. זה גם המקום להוסיף, כי אמנם דרכו של המבקש להגיש בקשה זו הייתה פתוחה, על-פי החלטות שהתקבלו בעניינו, אולם "דרך המלך" להשיג על פסק דין הדוחה ערעור מחמת אי הפקדת עירבון היא באמצעות הגשת בקשה לביטול פסק הדין לפי תקנה 201 לתקנות (ראו: עניין לה נסיונל, בפסקה 12; עניין פלקסר, בפסקה 4).

14. סוף דבר: הבקשה נדחת. בנסיבות העניין ומשלא נתבקשה תגובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ג' באייר התשע"ו (11.5.2016).

ש ו פ ט ת